

rosola, skušal pa sem opozoriti tudi na nujna znanja čebelarja apiterapevta ter poudariti njihovo pomembnost. Sicer pa sem skušal čebelarjem predstaviti čim bolj naravno čebelarjenje in nekaj novih pogledov na to temo, kajti čebelar, ki se bo ukvarjal z zdravljenjem v čebelnjaku in prodajal čebelje pridelke za potrebe apiterapije, bo moral čebelariti popolnoma v skladu s temi zahtevami.

V Sloveniji smo priča pionirskemu preboju uprabe apiterapije za izboljšanje zdravja ljudi. Prepričan sem, da bo treba v prihodnjih letih rešiti tudi probleme, ki se bodo pojavljali sprti. Lahko smo ponosni na vse, kar smo dosegli doslej, seveda pa nas to ne sme uspavati. Prepričan sem, da lahko na tem področju skupaj dosežemo novo kakovost, ki bo vzor naši domovini in tudi širše. ■

S KNJIŽNE POLICE

Zbornik: Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik in kranjski čebelar

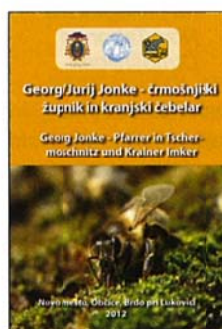
Nedavno je izšel zbornik z naslovom **Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik in kranjski čebelar**. Publikacijo je pripravila in uredila delovna skupina, ki so jo sestavljali: Doris Debenjak, August Gril, Hans Jaklitsch in mag. Helena Jaklitsch (vsi iz Društva Kočevarjev staroselcev), Anton Koželj in Helena Jurše Rogelj (oba iz Regijske čebelarke zveze Petra Pavla Glavarja), Anton Tomec (iz Čebelarke zveze Slovenije), Janez Gregori, prof. biol. (iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije) ter Suzana Kordiš in prof. dr. Andrej Šalehar (z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani). Zbornik je bil izdan na podlagi številnih pobud o obuditvi spomina na človeka, ki je v biografijah zapisan kot duhovnik, intelektualec, domoljub, Kočevar, dobrotnik, čebelarški pisec in kranjski čebelar, rešitelj Kočevja ter član Kranjske kmetijske družbe. Delovna skupina za izdajo zbornika je v ospredje postavila njegovo delo na področju čebelarstva, saj je bil Jonke pisec tretje knjige o čebelarstvu v slovenskem jeziku in prvi Kočevar, ki je objavil samostojno knjižno delo.

Kratka predstavitev vsebine zbornika

Predgovore in spremne besede k zborniku so napisali: dr. Janez Gril, Društvo Kočevarjev staroselcev, prof. dr. Mihael Josef Toman, prodekan Biotehniške fakultete, Regijska čebelarke zveza Petra Pavla Glavarja, Čebelarke zveza Slovenije in čebelar Jožef Švagelj.

Biografija Georga/Jurija Jonkeja

Črmošnjiški župnik in kranjski čebelar Jurij Jonke je bil rojen 17. aprila 1777 v vasi Gorenje (Obren) pri Stari Cerkvi. Po šolanju v Novem mestu, Gradcu in Ljubljani je bil 8. septembra 1803 posvečen za duhovnika. Župnik v Črmošnjicah je postal 25. julija 1808 in tam je služboval vse do svoje upokojitve leta 1834. Umrli je 12. maja 1864 v Črmošnjicah, pokopan pa je na pokopališču Novi Tabor pri

Novo mesto: Regijska čebelarke zveza Petra Pavla Glavarja; Brdo pri Lukovici: Čebelarke zveza Slovenije; Občice: Društvo Kočevarjev staroselcev, 2012, 132 strani ISBN 978-961-6516-49-5

Črmošnjicah. Kot duhovnik je pomagal svojim feranom, med drugim pa je pred požigom, ki so ga pripravljali Francozi, rešil tudi mesto Kočevje. Ukvarjal se je s čebelarstvom in je napisal dve čebelarški knjigi (1836, 1844), ki sta izšli v nemškem in slovenskem jeziku. Bil je član Kranjske kmetijske družbe. Svoje prispevke o čebelarstvu in čebelarjenju je objavjal tako v tujih kot tudi v domačih časopisih. Biografijo končuje zapis iz čebelarkega zbornika, ki je izšel leta 1944: »Zgodovinar, ki bo opisoval našo čebelarstvo preteklost, ne bo mogel prezreti Jonkejevih zaslug za napredek našega čebelarstva. Jonkejevo ime bo zato ostalo trajno zapisano v naši čebelarški povestnici.«

Vzdrževanje Jonkejevega groba

Usoda pokopališča Novi Tabor, na katerem je pokopan tudi Georg Jonke, Kočevar, čebelar in dolgoletni župnik v Črmošnjicah, je podobna usodi številnih pokopališč na Kočevskem. Vsa povojna leta je družina Jaklitsch iz Srednje vasi, predvsem iz spoštovanja spomina na pokojne rojake Kočevarje, po svojih močeh in v dopustnih mejah režima, skrbel za grobove izseljenih Kočevarjev, med katerimi je tudi grob župnika Georga Jonkeja z nagrobnikom, ki je še dandanes zelo lepo ohranjen. Kot so povedali, nadaljujejo tradicijo vzdrževanja grobov tam pokopanih predvsem v spomin na njihovega očeta Franza

Jaklitscha in rojake Kočevarje, med katere sodi tudi grob našega rojaka domoljuba – župnika in čebelarja Georga Jonkeja.

Nagrobnik Georga Jonkeja na pokopališču Novi Tabor pri Črmošnjicah

Jurij Jonke in njegova Kranjska čbelarčika

Jurij Jonke je leta 1836 napisal knjigo *Kranjski čbelarčik*, leta 1844 pa je pod erakim naslovom izšla še popravljena in dopolnjena izdaja. V njej je na kratko podal tudi odziv domačih strokovnjakov na objavljeni deli. Vsebina obeh je razdeljena na posamezne paragrafe: v prvi jih je 30, v drugi 32. Predstavljena je vsebinska zgradba obeh del ter okvirna primerjava vsebine ene in druge knjige, poudarjene so pomembnejše avtorjeve ugotovitve, ocenjena pa je tudi njihova korektnost. Poleg tega so predstavljene tudi kritike tujih strokovnjakov na drugo izdajo. Kritike se nanašajo zlasti na nekatere vsebine s področja biologije čebel, praktični del knjige pa so pohvalili. Jonkejevi knjigi sta dosegljivi v Digitalni knjižnici Slovenije:

Izdaja 1836: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-K56EPU14>

Izdaja 1844: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-P8LTXRNR>

Naslovnici

Kranjski zbelarzhik – založniki, oglasi, zapisi in mnenja

Založnik prve izdaje *Kranjskega zbelarzhika* (1836) ni znan, drugo izdajo (1844) pa je založil tiskar Alois Edler v. Kleinmayr. Ob izdaji obeh knjig je bilo v tedanjih časopisih, v knjižnih katalogih in leksikonskih objavljenih veliko oglasnih sporočil (skupaj 28). O obeh knjigah so objavljena številna mnenja, ki so na splošno ugodna. Kritike so namenjene predvsem Jonkejevi trditvi, da se matice s troti ne oprasio v letu. *Kranjski zbelarzhik* je bil leta 1857 predlagan kot učbenik čebelarstva za učitelje, ki so poučevali na ljudskih šolah na podeželju.

Kranjski zbelarzhik in spodbujanje čebelarjenja na ljudskih šolah na podeželju v 19. stoletju

Na prošnjo Kranjske kmetijske družbe je Jonke leta 1857 napisal navodila za poučevanje čebelarstva za učitelje ljudskih šol na podeželju. Kot učbenik je predlagal drugo dopolnjeno izdajo knjige *Kranjski zbelarzhik* iz leta 1844. V Arhivu Republike Slovenije je kopija odredbe št. 11144 z dne 13. 9. 1857, s katero je kranjska deželna vlada spodbujala učitelje k čebelarjenju. Preprosto napisana čebelarška knjiga je vrsto let vzgajala in učila slovenske čebelarje.

Predstavitev Jonkejevih objav

Predstavljene in na kratko so opisane tudi druge Jonkejeve objave, skupaj 23. Osem sestavkov je bilo objavljenih v časopisu *Illyrisches Blatt*, 11 v strokovni reviji *Bienen-Zeitung*, dva v *Vereinigte Frauendorfer Blätter* in dva v *Kmetijskih in rokodelskih novicah*. Z izjemo zadnjih dveh, ki sta objavljena v slovenskem jeziku, so preostali napisani v nemščini. Predstavitve in kritične ocene objav so zbrane v šestih poglavjih:

- Prve Jonkejeve objave v *Illyrisches Blatt*,
- Čebelarstva leta 1845–1851 na Kranjskem,
- Jonke in Dzierzonovi čebelarški nauki,
- Jonkejevi poročili o čebelarjenju na Kranjskem v *Illyrisches Blatt*,
- Jonke o čebelarški knjigi Gottlieba Kirstena,
- Dve Jonkejevi objavi v slovenskem jeziku v *Kmetijskih in rokodelskih novicah*.

Prispevki k bibliografiji – Georg/Jurij Jonke (1777–1864), črmošnjiški župnik in kranjski čebelar

Bibliografija Jurja Jonkeja je bogata. Izdal je dve čebelarški knjigi – v nemškem in slovenskem jeziku. V domačih in tujih strokovnih revijah je objavil 23 strokovnih sestavkov, bil pa je tudi prvi kranjski čebelar, ki je pisal v najpomembnejšo čebelarstvo

revijo tistega časa – Bienen-Zeitung ter v druge časopise, kot so Illyrisches Blatt, Vereinigte Frauen-dorfer Blätter ter Kmetijske in rokodelske novice. O Juriju Jonkeju je najdenih veliko zapisov – skupaj 105. Pisal je preprosto in razumljivo za vse, ki so se ukvarjali s čebelarstvom, ter s tem pomembno prispeval k razvoju slovenskega čebelarstva. V Črmošnjicah so še ostanki njegove zapuščine: kropolnika pri vходу v cerkev in mehanizem ure v cerkvenem zvoniku. Žal ni ohranjena njegova knjižnica. Na pokopališču Novi Tabor pri Črmošnjicah je njegov grob s spomenikom.

Prispevki k bibliografiji Georga/Jurija Jonkeja so dosegljivi v Digitalni knjižnici Slovenije – (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-FRGOQJTP>)

Rodovnik Georga/Jurija Jonkeja

Po arhivih in krstnih knjigah je podatke za rodovnik zbrala ga. Suzana Kordiš.

Z izdajo zbornika in s spremljajočimi prireditvami je med nas iz pczabe stopil Jurij Jonke, ki ga je Simona Fajfar leta 1998 v časniku Delo upravičeno uvrstila med ZNAMENITE SLOVENCE. ■

Zasluzni prof. dr. Andrej Šalehar

Vabilo na simpozij in predstavitev knjige o Juriju Jonkeju

Čebelarstva zveza Slovenije, Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja ter Društvo Kočevarjev staroselcev bodo v petek, **22. marca 2013, ob 9. uri**, na sedežu ČZS organizirali predstavitev knjige in simpozij o Juriju Jonkeju. Knjigo o njem ste letos prejeli vsi člani Čebelarstva zveze Slovenije.

Program simpozija:

9.00–9.20: Odprtje simpozija in pozdravne besede

9.20–9.55: prof. dr. Andrej ŠALEHAR: Georg/Jurij Jonke (1777–1864), črmošnjiški župnik in kranjski čebelar – biografija in bibliografija

9.55–10.05: Suzana KORDIŠ: Rodovnik Georga/Jurija Jonkeja

10.05–10.15: Hans JAKLITSCH: Vzdrževanje Jonkejevega groba

10.15–10.50: Janez GREGORI: Jurij Jonke in njegova dva Kranjska čebelarčika

10.50–11.20: Odmor z osvežitvijo

11.20–11.50: mag. Helena JAKLITSCH, prof. dr. Andrej ŠALEHAR: Kranjski Zibelarzhik in spodbujanje čebelarjenja na ljudskih šolah na podeželju v 19. stoletju

11.50–12.10: Razprava

12.10–12.20: Sklepi simpozija

12.30–13.30: Predstavitev zbornika: Georg/Jurij Jonke – črmošnjiški župnik in kranjski čebelar. Zbornik bodo predstavili urednika prof. dr. Andrej ŠALEHAR in Janez GREGORI ter avtorji.

Vabimo vas, da se simpozija in predstavitve knjige o Juriju Jonkeju udeležite v čim večjem številu. ČZS